

Könnyűipari Szakmai Nap 2017

Fókuszban a képzés és az innováció

Dr. Kokasné dr. Palicska Livia

2017. december 6-án, a budapesti Corvin Hotelben tartották a Könnyűipari Ágazati Bárbeszéd Bizottság (KÁPB) és a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület (TMTE) szervezésében megrendezett Könnyűipari Szakmai Napot, amelynek fő témája most a szakképzés, a tudás és innováció volt. A rendezvény megvalósulását az Magyar Könnyűipari Szövetség (MKSZ), a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ), a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ) és a Bőr- és Cipőipari Egyesülés (BCE) is támogatta. Az eseményen több mint 80 résztvevő volt jelen, a textil- és ruha-, valamint cipőipari vállalkozások mellett képviseltette magát számos egyéb szervezet és oktatási intézmény is.

A rendezvényt a KÁPB tárelnökei, dr. Kokasné dr. Palicska Livia és Keleti Tamás nyitották meg.

Bevezető előadás

A szakmai napot bevezető előadásában dr. Kokasné dr. Palicska Livia, az MKSZ elnöke rávilágított az ágazat előtt álló gazdasági, szociális és környezeti kihívásokra. A gazdasági dimenzió a nem költségalapú, hanem az innováción, a kooperáción, a hatékonyságon, valamint a minőségen és az életciklus-szemléletű dizájnra alapuló versenyképességet jelenti. A piac megkerülhetetlenné teszi új üzleti modellek bevezetését, a vállalati társadalmi felelősségvállalás (Corporate Social Responsibility, CSR) előtérbe helyezését, a hamisítás, a szociális vagy környezeti szempontból etikátlan üzleti magatartás visszaszorítását a globális értékteremtő láncban. Egyre fontosabb a divatiparban a mesterségbeli tudás és a kézművesség szerepe is. Az előadó a szociális kihívásokhoz a megfelelő számú, jól képzett és korszerű tudással rendelkező, motivált munkaerőt sorolta, és hangsúlyozta, hogy az új technológiák, a digitalizáció és az új üzleti modellek magasabb felkészültséget, új kompetenciákat/készségeket igényelnek. A vállalatok csak úgy tudják megtartani szakembereiket, ha megfelelő bérezést, jó munkakörülményeket és fejlődési lehetőséget biztosítanak nekik. A környezeti dimenziókhöz az előadó az ipari termelés, a robotok, a high-tech anyagok és technológiákban felhasznált vegyszerek, valamint a keletkező hulladékok, a kibocsátott szennyezők stb. környezetre ill. az emberre gyakorolt hatását sorolta. A jövőben az ágazatnak szem előtt kell tartania a fenntarthatóságot, változtatnia kell a fogyasztói szokásokon és a divatipar jelenlegi nagy túltermelésén (*Fast to Slow Fashion*).

A hazai gazdaság legsúlyosabb gondja, hogy ma már a gazdaságból országosan több százezer szakmunkás, technológus hiányzik, így a könnyűipari ágazatban is egyre nagyobb nehézséget jelent a vállalkozások számára a munkaerő utánpótlása. Jellemző az alacsony jövedelmezőség, így az ágazatban fizetett átlagos bér még mindig jóval az ipari átlag alatt van (annak csupán min-

tegy 60%-a). A magas adóterhek, a közmunka elszívó hatása, a túlnyomórészt mikro- és kisvállalkozások forráshiánya, csekély innovációs készsége és elmaradó beruházásai, valamint az importált alapanyagok, gépek, technológiák magas ára kedvezőtlenül hat az ágazatra. A gyártókapacitás jó része az ország hátrányos térségeire koncentrálódik, az ágazatban kiemelten magas a nők foglalkoztatottsága. Problémát jelent a hazai közoktatás, a szakoktatás és a felsőfokú képzés színvonala is, át kell gondolni a gyakorlati oktatás és az OKJ-s képzések eredményességét is. Nagy szükség lenne a szakoktató pedagógusok magas színvonalú szakmai továbbképzésére, hogy korszerű módszerekkel oktassák az ipari elvárásoknak megfelelő, legújabb ismereteket. Sajnálatos, hogy alacsony az ágazat presztízse és lobbijereje, így a változásokhoz szükség van hatékony érdekvédelemre és szakmai összefogásra.

A hazai könnyűipar helyzete

A gondolatébresztő bevezető után Molnár Ernő, a Debreceni Egyetem adjunktusa beszélt a hazai könnyűipar ezredforduló utáni átalakulásáról, bemutatva az ágazat lokális perspektíváit a globális gazdaságban. A gazdaságföldrajzi megközelítésű kutatás rávilágított arra, hogy a könnyűipari foglalkoztatás rendszerváltás utáni drasztikus csökkenése a könnyűipar kritikus tömegeinek felszámolódását eredményezi: a textil- és ruházati ipar miatt – nem csekély mértékben a székhelyhatással támogatva – közel 9000 fővel jelenleg Budapest a legnagyobb könnyűipari (CB nemzetgazdasági ág) foglalkoztató, miközben a főváros gazdaságában összességében marginális szerepet játszik az iparág. A vidéki megyék közül – a bőrtermék- és lábbeligyártása miatt – Jász-Nagykun-Szolnok emelkedik ki (több mint 4000 alkalmazott), ahol közel 5%-os, az országos átlagot több mint háromszorosan felülmúló foglalkoztatási súlyával ma is számottevő az ágazat súlya. Hasonló arányban jelenik meg a könnyűipar Tolna

és Vas megye gazdaságában, köszönhetően annak, hogy – hagyományaikból eredően – mindkét megyében megtaláljuk a textil- és ruházati ipar, illetve a bőrtermék- és lábbeligyártás reprezentánsait is. De az élvonalas megyék – beleértve az abszolút súlya alapján Jász-Nagykun-Szolnokot követő Szabolcs-Szatmár-Bereget is – könnyűipari koncentrációi sem számítanak ma már nemzetgazdasági szinten jelentősnek: legfeljebb potenciális lokális klaszterek beazonosítására kínálkozhat lehetőség.

Kutatási eredményeit diagramokon és számadatokkal is szemléltetve fontos megállapítást tett az előadó, jelezve, hogy a *könnyűipar KSH adatai egyre kevésbé tükrözik vissza* az iparági értékláncok tevékenységeinek szolgáltató szektor irányába történő eltolódását. A nagyobb részt bér munka-konstrukcióban zajló tömegtermelés felől a saját termékfejlesztés és értéklánc-építés irányába mozduló szereplők egy része statisztikai értelemben nem is az iparág része (jellemzően kereskedők), ezért a szerkezetváltásból fakadó minőségi változások megragadása pusztán a könnyűipari statisztikák figyelembevételével nem lehetséges. E látencia több más ipari jellegű tevékenység esetében is létező módszertani kihívás.

Molnár Ernő kifejtette, hogy mind a textilipar, mind a bőrtermékgyártás jövője kapcsán felvetődik opcióként az ún. kapcsolódó változatosság, a meglévő kompetenciák bázisán megvalósuló termékszerkezet-váltás lehetősége (például az autóiipari beszállítói válás perspektívája). A hagyományos ruházati ipar és lábbeligyártás esetében a kreatív fordulat feltételeinek és esélyeinek körüljárása tűnik érdekes kérdésnek, elsősorban a formálódó magyar márkák kutatása révén. Végül, a könnyűipar egésze szintjén érdekes kérdéseket vet fel az új ipari forradalom (ipar 4.0) termékszerkezetre és termelés-szervezésre (versenyképességre) gyakorolt lehetséges hatása. Mindezen megvalósulni látszó vagy potenciális szerkezeti változások – sejtetően – számottevő területi következményekkel járnak, melyek izgalmas kutatási kérdéssé teszik a könnyűipar fennmaradó tereinek beazonosítását, strukturális jellemzőik leírását, illetve az iparágak hosszabb távú átalakulásában mutatkozó térgazdasági összefüggések vizsgálatát.

A szakképzés új irányvonalai

A szakképzés új irányvonalairól tartott előadást *Vörös-Gubicza Zsanna*, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara képzési és oktatási igazgatója. Sajnálatos tény – mondta –, hogy az elmúlt négy évben százezer fővel csökkent a középfokú oktatásban tanulók száma, és az, hogy a legnagyobb arányú csökkenés a szakiskolák és szakközépiskolákban tanuló fiatalok létszámában következett be. Az oktatás előtt álló kihívások közé sorolta a technológiai fejlődést, a digitalizációt (az emberek napi feladatainak 45%-a automatizálható a jelenlegi technológiákkal), az oktatási és képzési rendszerek minőségi fejlesztését, a demográfiai kihívásokat, a változó társadalmi igényeket, a korlátozott erőforrásokat, a valós társadalmi-gazdasági igényeket leképező, rugalmas oktatási/képzési rendszerek kialakítását, a rövidebb „életciklusú” készségeket, a rugalmas alkalmazkodást, valamint a jelenleg még nem létező szakmákra való felkészítést. Rámutatott arra, hogy a jövőben a munkáltatók új elvárásokat fogalmaznak meg a munkavállalóikkal

szemben, amelyek között első helyen szerepel a problémamegoldás, a kritikus gondolkodás és a kreativitás.

Egy felmérés szerint az iparágak többségében tervez a jövőben munkaerőfejlesztést. Indokolt tehát az oktatás fejlesztése, de szemléletváltásra van szükség a szakképzésben is: vonzó körülményeket kell teremteni az intézményekben (az infrastruktúra, eszközellátottság, stb. terén), javítani kell az oktatás módszertanán és az oktatók felkészültségén. Változások várhatóak az alap- és középfokú oktatásban, de a szakképzésben is. A Nemzetgazdasági Minisztérium új irányvonalakat szabott meg, amelyben nagyobb szerepet szán a vállalati szférának. Az Ágazati Készség-tanácsok (ÁKT) felállításával nagyobb beleszólása lesz az egyes ágazatoknak az oktatásba, valamint a képzés tartalmi átalakításába. Az előadó beszámolt arról, hogy az elmúlt hetekben a könnyűiparban is megalakult a 19 fős ÁKT, amelyben az textil, ruha, bőr, cipő alapanyaggyártói, a feldolgozói, a tisztítóipar, a bútortermelés és a csomagoló- és nyomdaipar képviselői vesznek részt.

Országos tapasztalatok

Gablini Gábor, a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének alelnöke számolt be az MGYOSZ szakképzési országjáró körútjának tapasztalatairól. Az előadás bevezetőjében rávilágított arra, hogy hazánkba azért nem települ már működő tőke, mert nincs elég szakképzett munkaerő és a bérek sem versenyképesek többé. A szakképzés nem hatékony, nagyfokú a lemorzsolódás (12%) és a pályaelhagyás (70%). Elszomorító tény, hogy az OKJ-s képzés elvégzése után a végzeteknek csupán 18%-a helyezkedik el az adott szakmában. Megoldási lehetőségekként a szakmaközi együttműködés, a munkaadói és szakmai szövetségek szerepének erősítését jelezte meg, kiemelve, hogy változtatni kell a szakmai képzés tartalmán, intézményesíteni kell a pályaaorientációt és kutatni a pályaelhagyás okait. Az országjáró körút lehetőséget adott arra, hogy minden megyében megismerjék a problémákat és párbeszéd alakuljon ki a gazdaság és az oktatás képviselői között. Az előadó kifejtette, hogy a gazdaság tartóoszlopa a vonzó, nyitott, korszerű és befogadó szakképzés, ennek megteremtése pedig a jövő egyik legfontosabb feladata.

Nemzetközi és hazai pályázatok

A következő előadók támogatást nyert nemzetközi és hazai pályázatokat mutattak be.

A TEXAPP nemzetközi projekt a tanulószerveződéses gyakorlati képzés elterjesztésére irányul. Az első év eredményeit *Ecker Gabriella*, a TMTE ügyvezető főtárgya ismertette.

Az INNOVATEXT Zrt. két futó projektet mutatott be. Az Interreg támogatással és 5 ország részvételével megvalósuló ENTer projekt célját a cég ifjú munkatársa, *Krain Tamás* projektkoordinátor ismertette. A projekt során létrehozna majd egy, a közép-európai régió textil-, ruhaipari vállalkozásainál keletkező hulladékokra vonatkozó adatbázist és egy szakértői hálózatot, amely javaslatokat és megoldásokat közvetít majd az újrahasznosításhoz. A ProTexSafe elnevezésű innovációs projektben többek között új, rezgés- és mechanikai védelemre szolgáló egyéni védőeszköz prototípusát fejlesztik ki. A projekt koordinátora a cég vezérigazgatója, *dr. Kokasné dr. Palicska Livia*, partnerei a Budapesti

Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem és a Glovita Kesztyű Zrt.

A könnyűipari ágazat munkaegészségügyi és biztonsági GINOP pályázatáról *Beóthy-Fehér Szabolcs*, a BDSZ tanácsosa tartott előadást. Az egyéves futamidejű projekt 2017. novemberében indult. A projektben az MKSZ és az MGYOSZ is részt vesznek. Kidolgozásra kerül egy olyan oktatási anyag, amely összefoglalja az ágazat legfontosabb munkavédelmi kérdéseit, és egészségügyi kockázatait, valamint bemutatja a megelőzés lehetőségeit. Képzés és tájékoztató rendezvények segítik majd az eredmények hasznosulását. A projektet követően az előadó beszámolt a szociális párbeszéd tapasztalatairól is a közép-kelet-európai országok könnyűiparában, hangsúlyozva a KÁPB szerepét a párbeszédben.

Fiatalltervezők bemutatkozója

A rendezvény igazi színfoltja volt a következő blokk, amelyben különböző, neves díjakat is nyert fiatal dizájnerek és start-up-ok kaptak bemutatkozási lehetőséget.

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) doktoranduszai közül elsőként *Merényi Zita*, a Perceptual Thinkers cég alapítója mutatta be nagy sikert aratott kollekcióját, amelynek mottója a „Szociálisan érzékeny design” volt.

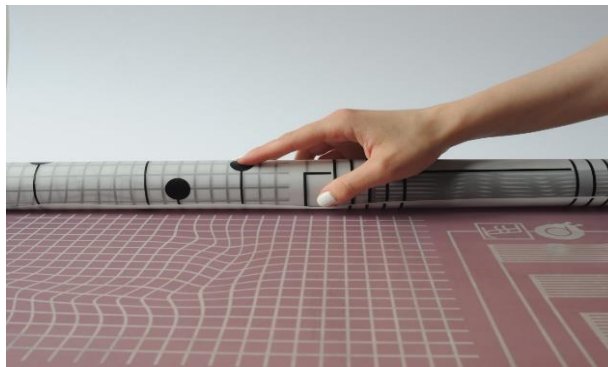
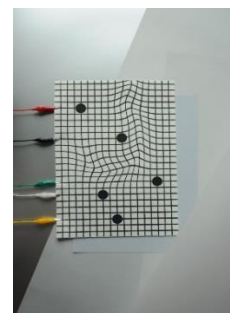
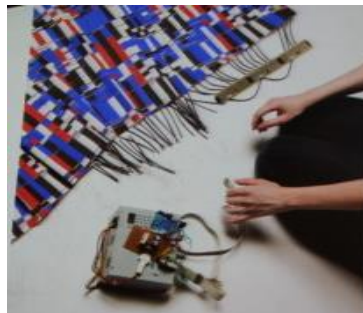

A Perceptual Thinkers cég kollekciója

Temesi Apol, a Kőszegi Bio-Nemez Kft.-nél keletkező hulladékok újrahasznosításával foglalkozik. „Nemez újragondolva” című előadásában igen érdekes megoldásokat és hasznosítási lehetőségeket mutatott be (pl. hangszigetelés), amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a társaság a jövőben hulladéktelen üzemként működhessen.

Temesi Apol: Újragondolt nemez

Kárpáti Judit „Chromosonic” című alkotása (balról az első kép) és az EJTtech technológia

„Aki maradt a kaptafánál”

A rendezvény végén a közönség egy dinamikus fejlődő és a legújabb kihívásokra is reagáló cipőgyárat ismerhetett meg. A Ben-Ross & Barben Kft. családi vállalkozásban működő cég, amelynek történetét, és az elmúlt évek eredményeit, valamint legújabb kollekciókat *Keresztény-Bencsik Barbara* ügyvezető igazgató mutatta be „Aki maradt a kaptafánál – Hogyan kapcsol új sebeségre egy hazai cipőgyár?” című előadásában. A számos elismeréssel kitüntetett, ma mintegy 265 főt foglalkoztató cég vezetői pontosan felmérték a versenyben maradás feltételeit és a jövőbeni kihívásokat. A céget a vevőközpontúság, minőségi, precíz szállítás, azonnali utánpótlás, rugalmasság, valamint a nyitottság a fejlődésre, és a kiegyensúlyozott gazdálkodás jellemzi. Saját képzéseket szervez, és nagy hangsúlyt fektet a munkaerő megtartására, és a toborzásra.

OKJ-s képzés a Ben-Ross & Barben Kft.-nél

Összefoglalás

A rendezvény színvonalas előadásai, a fiatalok innovatív ötleteinek bemutatása, valamint a jól megválasztott, vonzó helyszín igazi meglepetés volt a szakmai érdeklődők számára. Az előadásokat követő kérdések, a felszólalók javaslatai és a helyszínen tett felajánlások jól tükrözték a közönség nagy érdeklődését az egyes témák iránt. A fiatalok nagy visszhangot kiváltó bemutatói jól szemléltették, hogy a hazai felsőoktatás képes támogatni az innovatív gondolkodást. Nincs mit szégyenkeznünk, mert kreatív fiataljaink képesek megállni a helyüket akár a nemzetközi mezőnyben is. Fontos lenne

azonban, hogy e fiatalok köré olyan támogatók is felforrakozzanak, akik segítségével ezek az ötletek piacképessé és üzletileg is sikeresé válnak.

A szervezők remélik, hogy a rendezvény hozzájárult ahhoz, hogy a szakma megismerje a jövő kihívásait. Csak a szakmai érdekképviselőt erősítésével, közös összefogással lehet felkészülni a legfontosabb problémák orvoslására, és a pozitív változásokat elérni többel között a szakmai oktatásban és a munkaerőgondok enyhítésében. A Könnyűipari Ágazati Készségtanács megalakulása egy fontos mérföldkő lehet ezen az úton.